

že po Koroškem kot slovenskega preroka hvalisali. Tudi naš „Stajerc“ je prinesel tekom 3 let približno 5 krat omenjeno očitjanje o Brejčevem krščanstvu. A šele ko je naš „Stajerc“ to šestkrat ponovil, ojunail se je pane Brejc in je šel tožiti. Vedel je seveda tudi čisto natančno, da je bil svoječasni urednik „Slov. naroda“ g. Noll i mrtve, da je bil nadalje mitničar na tržaški cesti v Ljubljani istotako mrtve, in — tožil je! Potemtakim bi moral torej „Stajerc“ za tisto odgovoren biti, kar je zagrešil že pred leti prvaški „Slov. narod“! Seveda naš urednik tega ni hotel razumeti in tako je res prišlo do porotne obravnave. V tej obravnavi pa je koroško-kranjski dr. Brejc popolnoma pogorel. Ves njegov „dobiček“ so zdaj — veliki stroški... In pri vsemu temu je zdaj sodnijskim potom dokazano, da so še boljši kristjani na svetu kakor je to dr. Brejček... Pa še več! Pred sodiščem je namreč dr. Brejc pod prisego trdil, da „Stajerca“ v splošnem ne čita. Vprašalo se ga je, kako to, da pošilja „Stajercu“ popravke po § 19, ako ga ne čita. In pri tej priložnosti se je tudi porotnikom povedalo, da je „Stajerc“ Brejcu očital, da kmetom po dva- in trikrat več računa, kakor bi to smel po advokatskem tarifu. In dr. Brejc na to in enako očitjanje ni tožil.

Veliko zanimivega je še v tej razpravi. Zato pa naj podamo tudi v kratkem poročilo.

Sodišču predseduje dež. s. svetnik Moracutti; prisostvujeta pa dež. s. svetnik Kermek in dr. Oswalitsch. Tožitelj dr. Brejc je sam navzoč; obtožbo pa zastopa odvetnik dr. Hrašovec iz Celja. Tudi toženec urednik Karl Linhart je došel; zagovarja ga odvetnik dr. Mravlag.

Po izrebanju porotnikov vpraša predsednik, ako bi bila sprava mogoča. Dr. Hrašovec pravi v Brejčevem imenu, da ni proti spravi. Ali dr. Mravlag in Linhart izjavita, da se nočeta spraviti.

Džs. sv. Kermak prečita potem obtožbo. Le-ta se opira na članek, ki ga je objavil „Stajerc“ in v katerem se očita Brejcu, »da se ne odkrije in da kadi cigare, kadar sreča duhovnika z Najsvečejšim.«

Obtoženec Linhart izjavi, da se ne čuti krivega. Spisal in dal je natiskati dotični članek in prevzame zanj vso odgovornost. Omenjeno vest o dr. Brejčevi pobožnosti prinesel je leta 1901 »Slovenski narod« v veliko hujši obliki. Takrat ni Brejc tožil. Tudi »Stajerc« je prinesel že 5 krat isto vest, brez da bi Brejc tožil. Šele šestič je šel tožiti. Vsled tega se je dotično vest splošno za resnično smatralo.

Dr. Mravlag predlaga, da se prečitajo dotične številke »Stajerca«, »Slov. naroda« in »Slovenca«.

Dr. Hrašovec vpraša obdolženca (nemško, kakor je sploh vsa razprava nemška), kje je slišal dotična očitjanja.

Obdolženec: Na Kranjskem in v Trstu se je Brejcu to na raznih shodih očitalo.

Dr. Brejc vpraša nekaj.

Obdolženec Linhart: Z Vami nimam ničesar za govoriti. Ako hočete kaj vprašati, obrnite se do predsednika.

Dr. Hrašovec predlaga prečitjanje „Slovenca“, nadalje zaslišanje prič Vencajz, Vera Vencajz in gospa Brejc.

Dr. Mravlag pravi, da nima nič proti prečitjanju „Slovenčevega“ članka. Ali toženec si je pustil od drugih listov mnogo hujšega očitati. Zdaj je urednik „Naroda“ Noll i mrtve, ki bi moral pričati. Sicer pa predlaga dr. Mravlag tudi, da se prečitajo spričevala, ki jih je dobil Brejc od župnijskih uradov. Z njimi se bode dokazalo, kakšna spričevala dajejo duhovniki, kadar se gre za njih pristaše.

Dr. Hrašovec predlaga zaslišanje prič, da se stvar pojasni.

Dr. Mravlag je proti temu, kajti priče, ki niso nič vidle, ne pomenijo nič. Mi vsi nismo Brejca videli, ali zato ne moremo pod prisego potrditi, da mož očitganega čina tudi res ni storil.

Sodni dvor gre potem v posvetovalno sobo. Ko pride nazaj, naznani predsednik sklep, da se prečita liste in zasliši priče. Po prečitjanju listov, iz katerih je razvidno, da se je Brejcu mnogokrat veliko hujše stvari očitalo, brez da bi bil tožil, se zasliši priče. Vse priče izpovejo v nemškem jeziku.

Priča Vencajz se seveda ne ve spominjati, da bi se dotični slučaj l. 1901 dogodil. — Priča Vera Vencajz in Brejčeva žena izpovesta istotako.

Obtoženec vpraša Brejčovo ženo, je-li se je tudi na agitacijskih vožnjah z Brejcom vozila. Priča zanika to.

Predsednik prečita potem personalni akt obtoženca. Istotako prečita spričevala ljubljanskih frančiškanov in župnega urada v Celovcu. Seveda je Brejc najbolj pobožni človek na svetu. Kako bi to tudi ne bil!

Dr. Hrašovec predlaga, da se zasliši Brejca kot pričo.

Dr. Mravlag je proti temu, češ da je vse eno, kaj bi Brejc izpovedal. Glavno je, da je „Narod“ res dotični članek prinesel.

Sodni dvor se posvetojuje in naznani potem sklep, da se dr. Brejca kot pričo zasliši.

Dr. Brejc priseže in izpove povest o svoji takratni kandidaturi. V „Narodu“ je čital članek, v „Slovencu“ pa odgovoril. „Stajerca“ čita le slučajno, ker ni nanj naročen. Dotični slučaj se na noben način ni dogodil. Pravi, da nima „čustva“ (Gefühl), da bi bil „Stajerca“ čital.

Dr. Mravlag vpraša pričo, zakaj ni že leta 1901 „Slovenski narod“ tožil.

Dr. Brejc pravi, da to ni smatral za potrebno. Sodni dvor gre potem v posvetovalno sobo, da stavi vprašanja. Na predlog tožitelja se stavi dva vprašanja i. s.: 1. Ali je K. Linhart z dotičnim člankom dr. Brejca na ta način razžalil, da mu je očital motenje vere? — 2. Ali je K. Linhart z dotičnim člankom dr. Brejca na ta način razžalil, da ga je zasramoval?

Nato pride obtožni govor dr. Hrašovca. Govor je bil jako plitev. Videlo se je, da zagovarja Hrašovec slabo stvar.

Dr. Mravlag je v dolgem, krasnem govoru raztrgal obtožbo. Po mnenju obtoženca naj bi se Linhart kar z zvezanimi rokami izročil sodišču. Kakšna je zaprisežena izpoved Brejčeva? On pravi, da ima „čustvo“, da „Stajerca“ preje ni bral; nas pa Brejčeva čustva nič ne brigajo. Pred sodnijo se mora natančno in jasno govoriti. Brejc trdi, da „Stajerca“ ne bere; ali popravke mu le pošilja. Nadalje kaže zagovornik na razne neresnice v obtožnem govoru. Najhujše očitjanje, ki more zadeti klerikalnega poslanca, se je vrglo Brejcu v obraz in on ni tožil. Zdaj bi se pa rad nad Linhartom za tisto maščeval, kar mu je očital „Slov. narod“ že leta 1901. Zagovornik prosi porotnike, da naj po svoji vesti sodijo, kajti tudi oni so dobri kristjani, pa čeprav nimajo to kakor Brejc uradno potrjeno. Zavijanje obtožbe: tukaj ne pomagaj.

Linhart: Brejc je pošiljal popravke „Stajercu“ in sicer takrat, ko se mu je očitalo, da kmetom dva- in trikrat toliko računa, kakor bito po advokatski tarifi smel storiti.

Po teh govorih so šli porotniki v posvetovalno sobo. Ko so se vrnili, naznani predsednik, da so porotniki oba vprašanja z 8 proti 4 glasovi zanikali. Zato je sodišče takoj obtoženca opustilo, dr. Brejc pa mora vse stroške plačati. Tako je končala ta tožba, ki se je vlekla že pol leta. Brejc je zahteval najprej, da se sodi Linhart pred ljubljanskimi porotniki. Ali to se ni zgodilo.

„Stajerc“ je zmagal!

Politični pregled.

Besede za kmete. V državni zbornici govoril je te dni koroški napredni poslanec dr. Waldner in dejal m. dr.: „Kmetijski zastopniki v zbornici nimajo nobene politične moči. Polje kmetijske konkurence na Avstrijskem je veliko večje nego v drugih državah. Zato je bojazen razumljiva, kadar se gre za razširjenje tega konkurenčnega polja, kakor je zdaj to vsled pogodb z balkanskimi državami pričakovati. Govornik je potem te pogodbe in njih posledice za kmetijstvo razjasnil. Obrnil se je tudi odločno proti temu, da se očita kmetom oderušstvo kruha in mesa. Kmeti ne morejo svojih pridelkov zvišati, ker še danes tako kakor pred enim stoletjem delajo. Izobraževanje kmetijstva napreduje prepočasi in tudi deželni zbori ne storijo v tem oziru svoje dolžnosti. Bodočnost avstrijskega kmetijstva leži v tem, da se dvigne stanje kmetijske izobrazbe in da se da kmetu njemu pristojno politično moč.“

Državne in deželne finance. Posl. dr. Steinwender predložil je državni zbornici postavnega načrta, katerega namen je, da se pridobi 150 milijonov kron, od katerih bi dobila država 78, dežele pa 72 milijonov. Predlog zahteva: 1. Dviganje doklade k srednjimi in višjimi stopinjami osebno-dohodninskega davka. 2. Rentni davek za železniške prioritete obresti. 3. Davek na dividende. 4. Davek na tantieme. 5. Ureditve pristojbin na dedščine. 6. Davek na avtomobile. 7. Zvišanje doneskov državnih prometov. 8. Zvišanje davka na žganje. — Deželam naj se pripusti dohodek deželnih doklad na pivo. Od države dobijo dežele 39 milijonov po konzumu žganja, 39 milijonov po številu prebivalstva, 27 milijonov po konzumu sladkorja. — Postavni načrt je jako temeljit. Govorili bomo o njemu obirneje, kadar se bode v zbornici obravnaval.

Odškodnina Turčiji. Dne 8. t. m. predložila je vlada zbornici postavbo glede odškodnine v znesku 2 1/2 milijonov turških funtov, katere moramo Turčiji za Bozno in Hercegovino plačati. Kakor znano, se je svoto že začetkom maja plačalo. Ednako postavbo predloga izročila bode vlada ogrski državnici zbornici.

Kmetске postavbe, ki jih je štajerski deželni zbor v zadnjem zasedanju sklenil, je zdaj turški cesar potrdil. Kakor znano, se tičejo te postavbe razdelitve skupnih zemljišč, reguliranja skupnih rabnih in upravnih pravic in raznih gospodarskih zadev.

Trpinčen je pri vojaki. Posl. Saitz in tovariši so vložili na deželnobrambenega ministra interpelacijo v zopetnem trpinčenju vojakov. V mestu Stockerau je namreč glasom te interpelacije v možnji ritmojster baron Reisky pustil vojake toliko časa „Laufschritt“ in „Auf — nieder vaditi, da sta dva moža nezavestna na tla padla. Eden teh vojakov je še danes bolan, drugi pa ulanec Gril je baje po dveh urah umrl. Počakajmo, kaj bode minister o tej zadevi povedal. Ako je vse resnično, potem bi bilo treba pa tega oficirja pošteno kaznovati, da se enkrat tako nečloveško mučenje vojakov poneha!

Proti nadškofu v Krakovi se je poljska mladina hudo razburila. Nadškof se je namreč proti temu izjavil, da bi se pokopalo pesnika Slovacki v kraljevem grobišču. Vršile so se hude demonstracije proti nadškofu in je prišlo do boja s policijo, pri katerem je bilo mnogo ostrih ranjenih.

Na Ogrskem vlada že dalje časa ministerska kriza. Bivša Košutova neodvisna stranka je popolnoma razbita. Poroča se, da bode zdaj bivši finančni minister Lukacs novo vlado sestavil. Ta bi imela pač v prvi vrsti splošno in ednolično volilno pravico uresničiti. Skrajni čas bi že bil, da se enkrat na Ogrskem razmere zboljšajo. Košutovi bandi treba pošteno zobe pokazati!

Otok Kreta postaja zopet v političnem ozračju nevarno. Velevlasti so potegnile svoje vojske nazaj. Turčija se zdaj boji, da bi se hoteli Kretjani zopet upreti ali da bi si hotela Grška otok prisvojiti. Zato je Turčija izjavila, da bi to na noben način ne pripustila in raje vojsko napovedala.

Boji v Albaniji. Bojevitii Albanci so se uprli in delajo Turčiji velike preglavice. Baje so pomagali Albanci turškega generala Dževat Paša, ki je šel proti Ipeku in Djakovem mir napraviti. Turki so izgubili 17 oficirjev in 350 mož. Seviljo uporniki Albancev znaša 14.000. Pravijo, da ne bodejo odložili orožje, dokler se jim ne ugodno samoupravo.

Srbske zadeve. Ob priliki 6 letnice umora kralja Aleksandra dobil je sedanji revolver-tergeček mnogo pism, v katerih se mu z uničenjem njega in njegove dinastije grozi. Kralj je baje grozno poparjen. Jurček je dobil pismo, v katerem se naznanja konec dinastije Karagjevičev. Presenetilo torej ne bi nikogar, ako bi se, nakrat, zopet o kraljevskem umoru na Srbskem slišalo. In s to državo, s to kraljevo srbsko gospodo bi nas naši prvaki radi zdržali. To bi bilo pač lepo!

Kmetje pozor! Ko pričnete zelje saditi, ne pozabite nikdar, da sadite vmes konoplja. Duhi konoplje je raznemu mrčesju tako zoperni, da gnušiti potem tudi zelje v miru.

Dopisi.

Brezno. Zadnjič smo obljubili, da bomo romanu o nekem fajmoštru nadaljevali. Ker se v naših cerkvenih razmerah še nič ni izpremenilo, hočemo to obljubo tudi izpolniti. Danes bomo objavili 2. kapitel, ki je še precej poveljav proti temu, kar še bo prišlo. Bilo je velike sodebne dan. Naš fajmošter je bil namenjen iti zaognati meso in šarklje k različnim hišam. Ljudje so ga ob določenih urah pričakovali. Ali od fajmoštra ni bilo ne duha ne sluha. Zakaj ne? To je bilo tako. Naš fajmošter si je omislil dva kuharici po 18 let. Ena je kure smodila, druga pa je melšpeize delala. Te dve kuharici ste se na velike sobote dan prav močno steple. To pa se je fajmoštru tako dobro dopadlo, da se je vsedel na stoli in je v taktu k pretepu živjela in pel. Zaradi tega se je 3 ure zamudil. Pretepa je imel posledice. Melšpeiskuharica ji je precej dobila in je šla kurjo kuharico tožiti. Sodnik ji obsodi na 3 dni ječe. Te 3 dni je odsedel pred binkoštnimi prazniki. Ali že drugi